

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus X. De Ordine Cognitionum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

hoc ipso virtualiter & tacite pronuntiat super exceptione peremptoria incidente. v. g. si Judex virum, qui mulieri se petenti in conjugem opposuit exceptionem confanguinitatis, abolvat à petitione mulieris, hoc ipso indirectè & implicitè pronuntiat super eadem exceptione, nimirum confanguinitatis impedimentum fuisse satis probatum.

1. Rens potest Actori aliquid opponere vel per modum exceptionis, vel per modum actionis.
2. Si per modum exceptionis, prius de hac, quam de causa principali, cognoscere oportet.
3. Et quidem in causa spoli, etiamsi Actor pariter convenisset Reum super spolio.
4. Si vero opponat per modum actionis, tunc videndum, an una causa in sui cognitione et decisione dependeat ab altera, vel quoniam sit maior, & quae principaliter in iudicio deducta.

¶ Cuiusmodi, cum post dilationes & ferias Reo subinde occurrat quaestio aliqua ad se defendendum, quam proponit Actor, antequam eius petitioni respondeat, ideo, ne confusio quæstionum concurrentium oriatur in Iudicio, Ordinem præscribi à Jure, quo propositarum causarum cognitio & definitio instituenda sit, de qua nempe prius cognoscendum & pronuntiandum. Reus autem quæstionem suam proponere potest vel per modum *Actionis*, quo callevadit Actor quoad hanc causam, & fit *revententio*, de qua ad tit. 4. de *Mutuis petition.* vel per modum *Exceptionis*, quod sæpius fit; & tunc manet Reus, consequenter partes ejus favorabiles, quam Actoris: Juxta verò, si Reus exceptionem hanc suam probaverit, tenetur illum absolvere à Iudicio, & Actorem repellere ab agendo, non verò condemnare.

¶ Dico 1. Quotiescunque Reus opponit Actori aliquam exceptionem, prius cognoscendum est de hac, quam de causa principali. c. 1. b. t. l. 26. C. ad l. Jul. de adult. l. 4. C. de dilat. Ratio; quia si exceptio est *peremptoria*, perimit actionem & tollit omne jus agendi in *Adversario*, atque sic frustra cognosceretur prius de causa principali: si verò est *dilatatoria*, per quam impeditur tantum actio, & repellitur Actor ab agendo, v. g. quod sit excommunicatus, quod Juxta incompetentis &c. Judicium non procedit, antequam hoc impedimentum per decisionem exceptionis oppositæ sit sublatum. Id tamen hoc loco discernimus est inter exceptionem peremptoriam & dilatoriam, quod de hac non tantum prius cognosci, sed etiam pronuntiari debeat sententia, priusquam cognoscatur de causa principali: de illa verò prius quidem cognosci, sententia tamen proferri non necessario debeat, antequam cognoscatur & pronuntiatur de causa principali. per c. 27. de sent. & rejud. l. 1. C. de ord. judic. Ratio; quia cum Juxta pronuntiat super causa principali,

Dico 2. Quando Reus obijcit A^{cto}ri spolium per modum exceptionis, regulariter debet prius cognosci de causa spolij, etiamsi A^{cto}r quoque conveniret Reum de spolio. c. 2. b. f. quia exceptio spolij est una ex dilatorijs. Et quando A^{cto}r & Reus hærent in eadem causa vel delicto, favorabiliores sunt partes Rei quam A^{cto}ris. l. 125. ff. de R. l. Vid. infra de Restit. Spoliat. n. 7. Dixi 1. per modum exceptionis; si enim obijceret per modum actionis, seu agendo contra A^{cto}rem de spolio, daretur conventio & reconventio, adeoque emergent duæ causæ principales, quæ simul tractari deberent, simulque terminari per sententiam, sed ita, ut cognitio super causa A^{cto}ris, utpote prius proposita, semper præcedat: neque in tali casu partes Rei manent favorabiles, quia & ipse evasit A^{cto}r. Cæterum si Reus per modum exceptionis opponens probet quidem spolium, Iudex tamen propterea non tenetur, imò nec potest A^{cto}rem condemnare ad restitutionem illius rei, cujus possessione alterum deiecit. c. 2. cit. quia finis exceptionis est solum repellere A^{cto}rem, non consequi rem. l. 17. ff. de Eviction. & secundum modum agendi debet formari sententia. c. 24. de Appellat. & c. 31. de Sim. Nec potestas iudicandi extenditur ultra id, quod est in libello deductum. l. 18. ff. Com. divid. Dixi 2. regulariter; quippe locum non habet in causa Matrimoniali, & alijs Spiritu- alibus, ubi contra agentem non admittitur excep- tio spoliationis rerum privatarum. c. 1. de Restit. spoliat. Item in causa A^{cto}ris notoria, nisi etiam spolium esset notorium. Demum in causa, in cujus dilatione ingens versatur pe- riculum.

Dico 3. Quando Reus proponit Actori quaestione[m] per modum actionis, & sic concurrunt duæ quaestiones, generaliter de illa prius cognosci & pronuntiari debet, à cujus cognitione & decisione dependet altera. Id quod etiam procedit, si duæ quaestiones ab eodem proponuntur. DD. *passim* ex c. 3. b. t. l. 16. *seqq. ff. de Except. l. 2. c. de ord. Judic.* Causa enim, à qua dependet altera, meritò censetur præponderans. Sic præmitti debet cognitio quaestionis & causæ, quæ est *Preparatoria* ad alteram, v. g. cognitio de possessione cognitionis de proprietate rei, ut scilicet constet, penes quem sit commodum possessionis, & penes quem onus probandi proprietatem. Sic præmitti debet cognitio super quaestione *Prejudiciali*, v. g. petis hæreditatem ab intestato tibi debitam, aliud verò tibi objicit defectum Natalium, prius cognosci debet de quaestione legitimatis; quia ab hujus cognitione pendet cognitio & decisio causæ principalis de hæreditate. Et quidem, si petisti hæreditatem coram Judice Laico,

qui respectu causæ legitimorum Natalium, utpote dependentis à valore Matrimonij, est incapax, is debet interim supersedere in cognitione causæ principalis, dum causâ incidens Natalium coram Judice Ecclesiastico fuerit cognita & decisa. c. 5. §. 7. qui filij. Vide dicta Tit. IV. n. 7. 8.

5 Dico 4. quando neutra quæstio proposita dependet ab altera in sui cognitione & decisione, sed ambæ se invicem compatiuntur, præferenda est major minori. Ita sentire nos jubent l. 45. ff. de Judic. §. l. fin. C. de ord. Judic. Sic prius cognosci debet de causâ Criminali, quàm Civili, prius de causâ proprietatis, quàm servitutis, prius de causâ spiritali quàm temporalis.

6 Quæres, an etiam de majori causâ prius pronuntiari debeat, antequam cognoscatur de minore? R. 1. Si ab Actore utraque causâ proponatur, in ejus arbitrio est, utram prius tractari & absolvi velit, ut colligitur ex l. 1. C. de appellat. si autem non utraque ab Actore, R. 2. si una principaliter & altera incidenter solum deducta est in Judicium, Judex utramque simul terminare potest. l. 3. C. de ord. Judic. R. 3. si utraque principaliter est deducta, de majore prius pronuntiandum insinuat l. fin. C. eod. & docet Farinac. p. 3. Crim. q. 10. n. 59. citans multos alios. R. 4. si utraque est ejusdem rationis, v. g. utraque Criminalis (vel utraque Civilis) una tamen major alterâ, supersedendum rursus esse in minore, donec discussa sit major, docet idem Farinac. n. 64. Si utraque sit æqualis, simul utraque tractanda & terminanda videtur, sed ita, ut semper in cognitione & prolatione sententiæ præferenda sit, quæ prius fuit proposita. arg. l. 29. ff. de Judic. §. c. 54. de R. l. in 6.

TITULUS XI.

De Plus-petitionibus.

SUMMARIUM.

1. Quatuor modis plus peti ab Actore potest.
2. Quid Juris, si dolose plus petat re, causâ, loco.
3. An tali casu licitum sit Reo negare totam petitionem.
4. Quid si plus petat tempore?
5. Plus petens quando excusetur à pœnis.

1 Sciendum. Cùm inter alias quæstiones, quas Reus objicere potest Actori, sit etiam hæc, quod Actor in libello suo plus æquo seu nimium petat, de plus-petitione hic agitur, quæ nihil est aliud, quàm inordinata postulatio Actoris, aliquid ultra debitum in Judicio exigentis à Reo. Plus autem peti potest quatuor modis: re, tempore, loco, & causâ. §. 33. V. plus autem Inst. de Action. c. un. h. t. quos modos comprehendit iste versus: plus petitur causâ, vel tempore, reque, locoque. Fieri potest vel dolo & malitiosè, vel ex justo errore. Re, seu quantitate plus petitur, quando petitur v. g. tota hæreditas, cùm tamen solum debeatur pars: vel petuntur 1000. cùm tamen debeantur solum 800. Causâ plus petitur, quando equus

v. g. determinatus petitur, cùm tamen debitus sit tantum equus in genere, vel disjunctivè: aut quando determinatè petitur domus, cùm tamen debeatur tantum alternativè, vel domus, vel 1000. Imperiales. Differet hic modus à priore per hoc, quod in eo petatur aliquid, quod saltem sub disjunctiōe est debitum, in priore autem aliquid, quod neque sub disjunctiōe est debitum. Tempore plus petitur, quando res petitur ante diem, solutionis præfixam à Lege, aut à promittente: vel ante conditionem impletam. Sicut enim, qui tardius solvit, minus solvere censetur; ita qui petit solutionem citius, quàm tempore præfixo, plus petere censetur. Denique Loco plus petitur, quando aliquid petitur nec in loco initii contractus, vel in quem solutio est promissa, nec in loco, ubi debitor habet domicilium.

Dico 1. Dolosè plus petens re, causâ, loco, secundum Jus Civile recentius condemnatur in expensas litis, in omne damnum, quod ita petitione nimia causavit debitori, in interesse, quod eidem subtrahit, ac insuper in tripulum ejus, quod ob majorem quantitatem (si re plus petijt) libello conventionis comprehensam præstandum fuit viatoribus, id est, executoribus litium, debitori applicandum. §. 24. Inst. de Action. l. 2. C. h. t. Dixi, Recentius; nam antiquiori Jure Civili Actor penitus cadebat causâ. §. 33. cit. pr. Rigor tamen iste perseverat in uno casu (probabiliter in utroque foro, Canonico & Civili) quando nempe non solum plus petitur in quantitate, sed etiam dolosè exigitur cautio à Reo super falsâ quantitate petita. l. fin. C. h. t. De Jure Canonico condemnatio in tripulum probabiliter non habet locum, partim quia de hoc Jure non præstantur sponsulæ, seu salarium vel merces, sed gratis administranda est Partibus justitia. c. 10. de vit. §. honest. Cler. partim quia d. c. un. ubi reliquæ indicantur pœnæ, non fit mentio hujus tripli. Imò, teste Manzio, & Zafio ad tit. de Action. n. 76. in Addit. etiam in foro Civili hodie non amplius est in usu.

Quæres, an Actor plus petente possit Reus absolute negare totam petitionem? R. cum Reus essetuel b. n. 21. affirmativè, propter l. fin. qui, §. utrum ff. de reb. dubijs. Idem est, si aliqua positio Actoris continet unum verum, & alterum falsum. Ratio, quia Reus negat narrata, ut narrantur, non simpliciter. Unde commendanda est cauta illa litigantium responsio: nego proposita, ut proponuntur. Negat tamen datam doctrinam Bartolus, casu quo petitur nimium in quantitate, v. g. 20 pro 10. quia negans simpliciter totum, negat quamlibet partem (cùm pars contineatur in toto) quod sine falsitate fieri nequit, ut ipsi videtur.

Dico 2. Dolosè plus petens tempore, de utroque Jure condemnatur non solum in expensas, sed etiam in duplicatas inducias, h. e. si debitor prius debuisset solvere intra annum, jam non teneatur nisi post duos annos. per c. un. cit. §. 10. v. hodie autem. Inst. de Except. Alii cum Inno. & Bartolo aliter intelligunt cit.

Jura,